

Rätt klädd i vården

Anvisningar för arbetskläder
inom Västerbottens läns landsting

 VÄSTERBOTTENS
LÄNS LANDSTING

VÅRDRELATERADE

INFEKTIONER orsakar stort lidande för patienter och tar stora resurser i anspråk inom sjukvården. Ett mål för kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet i Västerbottens läns landsting är att minimera antalet vårdrelaterade infektioner.

EN VIKTIG förutsättning för att lyckas med detta är att basala hygienrutiner följs av vårdpersonal. Vi ska vara korrekt klädda i alla patientnära vårdsituationer. Vi ska sköta handhygienen exemplariskt med desinfektion mellan arbetsmoment och patienter.

JAG HOPPAS att alla medarbetare inom hälso- och sjukvården ska ta del av och hjälpa till med spridningen av informationen i denna folder, som fokuserar på arbetskläderna.

Anders Johansson
hygienläkare

Rätt klädd i vården

Vårdpersonal kan via händer, men även kläder, överföra smittämnen mellan patienter.¹

Väl fungerande basala hygienrutiner är den viktigaste åtgärden för att förebygga smittspridning i vårdarbete oavsett vårdform. Med basala hygienrutiner menas handdesinfektion, handskar och plastförkläde eller skyddsrock.

Rutinerna ska tillämpas av all personal i alla vård- och undersökningssituationer.^{2,3}

Denna broschyr visar hur du är rätt klädd i vården, vilket är en förutsättning för att kunna utföra basala hygienrutiner korrekt*.

---

*Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien inom hälso- och sjukvården, SOSFS 2007:19

Jag tycker att det var ett lyft när den kortärmade pikétröjan kom, likaså byxorna med benfickor. För mig är det en självklarhet att byta arbetskläder varje dag och att använda kortärmat så att man kan utföra handdesinfektion på rätt sätt.

Anne-Helene Printz
sjukgymnast
Skellefteå lasarett

Arbetsdräkt

Alla personalkategorier ska använda kortärmad arbetsdräkt i patientnära vårdarbete. Patientnära vårdarbete innebär undersökning, behandling eller vård av patienter inom hälso-, sjuk- och tandvård.

Arbetsgivaren tillhandahåller arbetskläder som bara ska användas på arbetsplatsen. Privata kläder får inte användas vid direkt patientvård eller undersökning. Kombination av arbetsdräkt och privata kläder är inte heller tillåten, undantag är underkläder, strumpor, kortärmad undertröja, skor och huvudduk eller slöja.

Använd kroken!

På varje vård- och mottagningsrum ska det finnas krokar där du ska hänga din väst inför patientnära vårdarbete.

Dagliga klädbyten

Arbetskläder byts dagligen och alltid om de förorenats av kroppsvätskor eller utsöndringar.^{4,5}

Väst ska inte användas i patientnära vårdarbete. Dessa byts då de blivit smutsiga dock minst en gång i veckan.

Det finns ett bassortiment med vita och blå arbetskläder. Specialarbetsdräkt används på operation och sterilavdelningar.

Hos oss är det hårda klädregler eftersom det är väl dokumenterat att bakterier via kläderna kan föras från patient till patient. Alla åtgärder är välkomna som minskar risken för smittspridning. Ett utbrott kostar så oerhört mycket, i pengar för samhället men framför allt i lidande för patienten.

Lars-Gunnar Elmqvist
ortopedläkare, Nus

Plastförkläde eller skyddsrock

Plastförkläde eller skyddsrock ska användas för att skydda arbetsdräkten vid patientnära vårdarbete och sängbäddning, samt när det finns risk för kontakt med urin, avföring, blod och sekret. Plastförklädet är ”enpatients” och kasseras direkt efter användandet.⁴⁻⁶

Skyddsrock ska vara patientbunden, bytas varje dag och när den blir våt eller förorenad.

Tvätt

Arbetskläder ska tvättas av tvätteriet. Du får alltså inte tvätta din arbetsdräkt hemma. Glöm inte att tömma fickor och avlägsna broscher, namnskyltar, pennor med mera.

Hamstra inte arbetskläder eftersom det begränsar tillgången på ren tvätt. Kläder som inte används återlämnas så att de räcker till alla. Blanda inte rent och smutsigt.

Trasiga eller smutsiga klädesplagg får endast kasseras av tvätteriet.

För att skydda patienterna och oss själva "spritar" vi händerna ofta. På min arbetsplats är det självklart att vi har kortärmat och inte bär klockor, armband och ringar.

Barbro Thornéus
undersköterska
medicinkliniken, Nus

Att vara rätt klädd på jobbet är en självklarhet för mig som infektionsläkare. Kortärmade arbetskläder gör det lättare att desinficera händer och underarmar före och efter varje patientkontakt. Detta är bästa sättet att förhindra spridning av bakterier och virus i sjukvården!

Jill Söderberg
infektionsläkare, Nus

Smycken och armbandsur

Ringar, armband eller armbandsur får inte bäras eftersom de hindrar en effektiv handdesinfektion.^{7, 8}

Piercing kan utgöra en risk för kontaktsmitta via händer om piercinghålet är infekterat, men innebär ingen påvisad smittrisk om det är läkt.

Naglar

Naglar ska vara kortklippta för att underlätta desinfektion av händer. Använd inte färgat nagellack eftersom det kan dölja smuts. Lösnaglar får inte användas eftersom de utgör en ökad risk för bakterietillväxt.⁹

Hår

Långt hår ska vara uppsatt och huvudduk eller slöja instoppad under arbetsdräkten vid vårdarbete. På vissa arbetsplatser som storkök, operationsavdelning och sterilcentral krävs att personalen har hårskydd.

Inom tandvården är det nära patientkontakter och täta patientbyten. För att kunna sprita händerna på rätt sätt använder vi arbetsdräkt med kort ärm.

Ann-Christin Brolin Svensson
tandläkare

Barbro Öhman
tandsköterska

Handdesinfektion

Med kortärmad arbetsdräkt kan du lättare ”sprita” händerna och på så vis minska risken för att sprida bakterier och virus.

Desinfektion av händer ska göras före och efter alla vård- och undersökningsmoment även om handskar används.

- 1 Ta rikligt (2–4 ml) med handsprit.
- 2 Gnid in, glöm inte fingertoppar, tumgrepp och underarmar.
- 3 Fortsätt att gnida in handspriten tills händerna är torra, då har full effekt uppnåtts.

Handskar

Handskar ska användas vid direktkontakt med urin, avföring, blod och sekret. Handskar kasseras direkt efter användning.

FAKTA INNEHÅLL: Vårdhygien och styrgruppen för tvätt och textil. För Västerbotten anpassad version, ursprungligen framtagen av infektionshygien, Sahlgrenska universitetssjukhuset.

FOTO: Jan Lindmark, Mikael Lundgren och Patrick Degerman.

PRODUKTION: Informationsstaben, Västerbottens läns landsting, januari 2011.

REFERENSER

1. Wong D, Nye K, Hollis P. Microbial flora on doctors' white coats. *BMJ* 1991;303:1602-4
2. Att förebygga vårdrelaterade infektioner. Ett kunskapsunderlag. Socialstyrelsen, 2006
3. Vårdhandboken med lokal anvisningar, Basala hygienrutiner och Anvisning för arbetsdräkt inom hälso- sjuk- och tandvård i Västerbottens läns landsting, www.vll.se/laboratoriemedicin under rubriken vårdhygien
4. Perry C, Marshall R, Jones E. Bacterial contamination of uniforms. *J Hospital Infect* 2001;48:238-41
5. Hambraeus A. Transfers of *Staphylococcus aureus* via nurses' uniforms. *J Hyg (Lond)* 1973;71:799-814.
6. Babb JR, Davies JG, Ayliffe GA. Contamination of protective clothing and nurses' uniforms in an isolation ward. *J Hosp Infect* 1983;4:149-57.
7. Trick WE, Vernon MO, Hayes RA, Nathan C, Rice TW, Peterson BJ, et al. Impact of ring wearing on hand contamination and comparison of hand hygiene agents in a hospital. *Clin Infect Dis* 2003;36:1383-90.
8. Hoffman PN, Cooke EM, McCarville MR, Emmerson AM. Micro-organisms isolated from skin under wedding rings worn by hospital staff. *Br Med J (Clin Res Ed)* 1985;290:206-7.
9. McNeil SA, Foster CL, Hedderwick SA, Kauffman CA. Effect of hand cleansing with antimicrobial soap or alcohol-based gel on microbial colonization of artificial fingernails worn by health care workers. *Clin Infect Dis* 2001;32:367-72.